

Олена ЄФРЕМОВА

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Чернігів - 2019

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка**

**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
історії та соціогуманітарних дисциплін
імені О. М. Лазаревського**

Кафедра права, філософії та політології

Олена ЄФРЕМОВА

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Чернігів - 2019

УДК 347.791.3

ББК 67.302

Є 92

Розробник: *Єфремова О. П.* – кандидат юридичних наук, доцент, кафедри права, філософії та політології Навчально-наукового інституту історії та соціогуманітарних дисциплін імені О.М. Лазаревського, НУЧК імені Т.Г. Шевченка.

Рецензент: *Лазаренко А. М.* – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри права, філософії та політології Навчально-наукового інституту історії та соціогуманітарних дисциплін імені О.М. Лазаревського.

Єфремова О. П.

Є 92 **Адміністративне право:** методичні рекомендації для студентів ЗВО Чернігів: НУЧК імені Т.Г. Шевченка, 2019. 36 с.

Методичні рекомендації схвалено на засіданні кафедри права, філософії та політології Навчально-наукового інституту історії та соціогуманітарних дисциплін імені О. М. Лазаревського, НУЧК імені Т. Г. Шевченка (Протокол № 11 від 30 травня 2019 р.).

УДК 347.791.3

ББК 67.302

© Єфремова О. П., 2019

ЗМІСТ

Опис навчальної дисципліни _____	4
Мета та завдання навчальної дисципліни _____	5
Програма навчальної дисципліни _____	6
Структура навчальної дисципліни _____	11
Теми практичних занять _____	12
Самостійна робота _____	13
Індивідуальні завдання _____	13
Методи навчання _____	14
Методи контролю _____	14
Розподіл балів, які отримують студенти _____	15
Рекомендована література _____	16
Практичні заняття _____	18
Питання до заліку з курсу «Адміністративне право» _____	26
Глосарій _____	28

**ОПИС
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 2	Галузь знань 23 Соціальна робота Напрямок підготовки 231 Соціальна робота	Нормативна	
Модулів –	Спеціальність (професійне спрямування): 231 Соціальна робота	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		2-й	2-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання		Семестр	
Загальна кількість годин – 60		6-й	6-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – самостійної роботи студента –	Кваліфікація: бакалавр	10 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		6 год.	–
		Лабораторні	
		–	–
		Самостійна робота	
		44 год.	56 год.
		Індивідуальні завдання:	
		тест	
		Вид контролю:	
диф. залік			

Примітка

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 16/44;

для заочної форми навчання – 4/56.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни – надання студентам необхідних знань щодо основних категорій адміністративного права, сутності форм та методів державного управління, складного комплексу теоретичних положень адміністративної діяльності органів державної, виконавчої влади, внутрішньої організаційної діяльності інших державних органів, а також зовнішньо-організаційних відносин недержавних організацій, установ і підприємств.

Завдання дисципліни:

В нормах адміністративного права набувають розвитку, деталізації положення Конституції України та інших джерел державного права стосовно функціонування виконавчих органів та інших органів. Вона вивчає суспільні відносини у сфері державного управління, зміст якого полягає у безпосередньому керівництві господарським, соціально-культурним і адміністративно-політичним будівництвом.

На адміністративне право припадає основне навантаження щодо юридичного забезпечення адміністративної реформи в Україні, конституційних засад організації виконавчої влади.

Формування правового мислення, практичної свідомості, активної громадянської позиції, почуття гордості за приналежність до народу України, усвідомлення необхідності національної державності.

Підвищення рівня правосвідомості, формування правової культури майбутніх юристів в усіх напрямках управлінської діяльності.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен *знати:*

– основні положення адміністративного (управлінського) права (Загальної та Особливої частин адміністративного права України), нових законів і підзаконних нормативно-правових актів у сфері державного управління, суспільні відносини, врегульовані адміністративним правом, пов'язані з виконавчою і розпорядчою діяльністю держави;

вміти:

– вільно орієнтуватися в чинному законодавстві; уміти правильно використовувати в практичній діяльності адміністративні методи;

– приймати управлінські рішення, юрисдикційні та інші акти; здійснювати функції по забезпеченню законності в державному управлінні, при розгляді справ про адміністративні правопорушення;

– робити правовий аналіз конкретних ситуацій.

Адміністративне право – одна з провідних галузей у правовій системі України, складне соціально-юридичне утворення, в якому відображаються матеріальні, ідеологічні, моральні та інші відносини, що існують в суспільстві.

Місце курсу «Адміністративне право» в системі підготовки юристів – це одна із профілюючих юридичних дисциплін, що викладаються в навчальних (юридичних) закладах України.

Курс «Адміністративне право» базується на положеннях Конституції України, нормативних актів Верховної Ради України, актів Президента України та Уряду України, актів центральних і місцевих органів державної виконавчої влади і місцевого самоврядування, референдумів, інших державних структур та теоретичних положеннях.

Адміністративне право тісно пов'язане із теоретичними положеннями таких суміжних юридичних наук, як теорія держави і права, конституційне право, цивільне право, кримінальне право, кримінальний процес, кримінологія, трудове право та ін.

Норми адміністративного права охороняють відносини, що складаються під впливом цивільного, трудового, сімейного та інших галузей права. Його норми є правовою основою побудови й ефективного функціонування найбільш активної та потужної державної підсистеми – апарату державного управління.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

Тема 1. Адміністративне право і державне управління

Предмет і система адміністративного права. Сутність та принципи державного управління. Поняття і предмет адміністративного права України. Метод адміністративно-правового регулювання суспільних відносин. Співвідношення адміністративного права із суміжними галузями права. Система адміністративного права. Джерела адміністративного права. Адміністративно-правові норми та відносини. Роль і значення адміністративного права у побудові правової держави. Поняття та основні функції державного управління. Концепція адміністративної реформи в Україні.

Тема 2. Суб'єкти адміністративного права

Органи державної виконавчої влади і місцевого самоврядування. Поняття і види форм державної виконавчої влади. Центральні та місцеві органи виконавчої влади, їх склад і компетенція. Представницькі та виконавчі органи місцевого самоврядування, їх адміністративно-правові повноваження.

Тема 3. Адміністративно-правові форми і методи

Форми і методи державного управління. Поняття і види форм державного управління, їх характеристика. Правові акти державного управління, їх класифікація та юридичне значення. Методи державного управління, їх класифікація.

Адміністративний примус, його поняття і порядок застосування. Адміністративно-попереджувальні заходи. Заходи припинення.

Тема 4. Адміністративно-процесуальне право

Адміністративний процес. Поняття, зміст, принципи і структура адміністративного процесу. Суб'єкти адміністративно-процесуальної діяльності. Підвідомчість справ про адміністративні правопорушення.

Тема 5. Адміністративне провадження і його основні види

Провадження в справах про адміністративні правопорушення. Провадження із звернень громадян, його правове регулювання. Порядок і строки звернень громадян. Реєстраційне провадження, його види та завдання. Суб'єкти державної реєстрації. Порядок реєстрації об'єднань громадян і юридичних осіб. Сутність та правове регулювання дисциплінарного провадження. Порядок притягнення до дисциплінарної відповідальності. Дисциплінарне стягнення.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

Тема 1. Забезпечення законності й дисципліни у державному управлінні

Способи забезпечення законності, дисципліни при здійсненні державної виконавчої влади. Зміст і сутність законності та дисципліни, їх співвідношення. Види способів забезпечення законності в державному управлінні. Контроль в державному управлінні, його види. Контроль органів законодавчої і виконавчої влади. Контрольні повноваження Президента України. Сутність та методи контролю. Громадський контроль в державному управлінні. Прокурорський нагляд за законністю в державному управлінні.

Тема 2. Адміністративно-правові основи управління в сфері економіки та господарської діяльності

Державне управління в сфері економіки. Особливості управління економікою України в сучасний період. Центральні і місцеві органи управління в сфері економіки. Система, правовий стан управління промисловістю та агропромисловим комплексом. Управління транспортом, дорожнім господарством та зв'язком. Правовий стан використання та охорони природних ресурсів в Україні. Адміністративно-правове регулювання в сфері міжгалузевого управління. Управління фінансами і кредитами. Управління в сфері оподаткування. Державний контроль та нагляд, адміністративна відповідальність за порушення в сфері управління економікою і в галузі фінансової діяльності.

Тема 3. Адміністративно-правові основи управління соціально-культурною сферою

Система центральних і місцевих органів управління в соціально-культурній сфері. Зміст управління освітою. Система та правовий стан органів управління наукою. Державне управління культурою. Види закладів культури, їх правовий статус. Державний контроль в соціально-культурній сфері. Управління в сфері науки і науково-технічної діяльності. Адміністративно-правове регулювання відносин в галузі охорони здоров'я. Система органів державної виконавчої влади в галузі охорони здоров'я. Адміністративно-правові заходи запобігання захворювання на СНІД. Адміністративна відповідальність за порушення в галузі охорони здоров'я, соціального захисту населення. Соціально-правовий захист осіб, що постраждали від аварії на ЧАЕС, військовослужбовців, інвалідів, ветеранів праці, людей похилого віку та інших категорій громадян України.

Тема 4. Управління в сфері внутрішніх справ і юстиції

Організація управління охороною громадського порядку. Система і повноваження органів внутрішніх справ. Функції поліції та управління нею. Обов'язки та права поліції. Поняття завдання і правові основи дозвільної системи. Порядок видачі дозволів на придбання зброї, боєприпасів і вибухових матеріалів. Державний нагляд за безпекою дорожнього руху. Система, завдання та компетенція патрульної поліції. Адміністративна відповідальність за порушення громадського порядку, правил дорожнього руху, дозвільної системи. Організація пожежної охорони і державного пожежного нагляду. Адміністративна відповідальність за порушення правил пожежної безпеки. Державна служба охорони, її завдання і функції. Національна гвардія МВС, їх функції та повноваження. Організація управління в сфері юстиції. Система та правовий стан органів управління юстицією. Установи юстиції.

Тема 5. Управління в сфері забезпечення обороноздатності і державної безпеки України

Правові основи управління обороною України. Збройні Сили України, їх завдання і структура. Загальний військовий обов'язок і військова служба. Військовий облік військовозобов'язаних і

призовників. Адміністративна відповідальність за порушення правил військового обліку. Завдання та система органів управління безпекою України. Функції та компетенція органів Служби безпеки України. Правові основи управління в галузі охорони державного кордону. Повноваження Прикордонних військ України. Прикордонний режим. Адміністративна відповідальність за порушення правил прикордонного режиму. Поняття державної таємниці, організація її охорони.

Тема 6. Управління в галузях іноземних справ і зовнішньоекономічних зв'язків

Поняття, зміст, особливості та правові основи управління закордонними справами. Дипломатичні представництва та консульства за кордоном. Управління зовнішньоекономічною діяльністю в Україні. Поняття митної справи. Органи виконавчої влади, що здійснюють управління нею. Порядок переходу кордону України. Декларування товарів і предметів. Порядок переміщення валюти через митний кордон. Адміністративна відповідальність за порушення митних правил.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
Змістовий модуль 1												
Тема 1. Адміністративне право і державне управління.	4	1	1			2	5				5	
Тема 2. Суб'єкти адміністративного права.	3	1				2	7	2			5	
Тема 3. Адміністративно-правові форми і методи.	4	1	1			2	5				5	
Тема 4. Адміністративно-процесуальне право.	3	1				2	5				5	
Тема 5. Адміністративне провадження і його основні види.	4	1	1			2	5				5	
Разом:	18	5	3			10	27	2			25	
Змістовий модуль 2												
Тема 1. Забезпечення законності й дисципліни у державному управлінні.	8	1	1			6	3	2			1	
Тема 2. Адміністративно-правові основи управління в сфері економіки та господарської діяльності.	7	1				6	6				6	

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма					Заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
Тема 3. Адміністративно-правові основи управління соціально-культурною сферою.	7	1				6	6					6
Тема 4. Управління в сфері внутрішніх справ і юстиції.	7	1				6	6					6
Тема 5. Управління в сфері забезпечення обороноздатності і державної безпеки України.	7	1				6	6					6
Тема 6. Управління в галузях іноземних справ і зовнішньоекономічних зв'язків.	6					6	6					6
Разом	42	5	1			36	33	2				31
Усього годин	60	10	4			46	60	4	-	-	-	56

ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1 Адміністративне право і державне управління. Суб'єкти адміністративного права. Тема 2. Правовий статус державних службовців.	2
2	Тема 3. Адміністративна відповідальність за законодавством України. Тема 4. Адміністративний процес в Україні.	2
	Усього	4

САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Адміністративне право і державне управління.	2
2	Суб'єкти адміністративного права.	2
3	Адміністративно-правові форми і методи.	2
4	Адміністративно-процесуальне право.	2
5	Адміністративне провадження і його основні види.	2
6	Забезпечення законності й дисципліни у державному управлінні.	6
7	Адміністративно-правові основи управління в сфері економіки та господарської діяльності	6
8	Адміністративно-правові основи управління соціально-культурною сферою.	6
9	Управління в сфері внутрішніх справ і юстиції.	6
10	Управління в сфері забезпечення обороноздатності і державної безпеки України.	6
11	Управління в галузях іноземних справ і зовнішньоекономічних зв'язків.	6
<i>Разом</i>		46

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Навчальним планом передбачено індивідуальне завдання у вигляді тестування.

Основним завданням тестування є засвоєння поняття основних категорій адміністративного права, сутності форм та методів державного управління, положень адміністративної діяльності органів державної, виконавчої влади, внутрішньої організаційної діяльності інших державних органів.

Тестові завдання з дисципліни «Адміністративне право» – це перелік завдань, вирішення яких потребує уміння застосовувати знання з основних розділів дисципліни: адміністративно-процесуальне право, суб'єкти адміністративного права, управління в сферах та галузях.

Всі варіанти роботи рівнозначної складності.

Варіанти тестів складаються з п'яти завдань та оцінюються за п'ятибальною шкалою.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

1. *Лекції* – (докладне вивчення навчального матеріалу) із застосуванням мультимедійного проектору і використання студентами роздрукованого конспекту; практичні заняття – робота за лекційним матеріалом (запровадження колоквиуму та написання аналітичного тесту) з використанням конспекту лекцій та додаткової літератури; самостійне опрацювання навчального матеріалу із використанням основної та додаткової навчальної літератури.

2. *Контроль навчальної роботи* – співбесіда з питань самостійного опрацювання навчального матеріалу, тестування.

3. *Самостійна робота студента (СРС)*. Її форми, обсяги та види безпосередньо пов'язані із методикою і організацією аудиторної роботи, із станом забезпечення студента дидактичними і навчально-методичними матеріалами. Самостійне вивчення певного теоретичного матеріалу, тестування і самоаналіз навчальної роботи.

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Контроль рівня засвоєння навчального матеріалу проводиться шляхом виконання студентами письмових робіт за темами модулів та складання іспиту.

Контроль якості виконання додаткових самостійних завдань здійснюється в межах індивідуальної роботи викладача зі студентами, передбачених програмою.

Методи оцінювання: усна відповідь, письмова робота (індивідуальне завдання).

Поточний контроль – оцінювання рівня знань, умінь та навичок студентів, що здійснюється у ході навчального процесу шляхом проведення усного опитування, контрольної роботи, тестування тощо.

Модульний контроль – форма контролю, у якому підводиться підсумок роботи студента впродовж модуля. Результатом модульного контролю є модульна оцінка.

Модульна оцінка – бальна оцінка (абсолютна), яку отримав студент у результаті контролю за виконанням усіх видів робіт (теоретичних, практичних, самостійних), віднесених до відповідного модуля.

Залік – форма підсумкового контролю, засвоєння студентом навчального матеріалу з дисципліни «Адміністративне право» за певний період відповідно до навчального плану.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ СТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Поточне тестування та самостійна робота				Підсумкова письмова робота	Сума
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2		50	100
T1	T2	T1	T2		
10	10	10	10		

T 1, T2 ... – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсowego проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Адміністративне право України. Під ред. Пилипенка В. І. Київ, 2007.
2. Калиновський Б. Державні гарантії і правозахисна роль державних органів щодо здійснення конституційних принципів місцевого самоврядування. *Право України*. 2002.

Допоміжна

1. Адміністративне право України. Повний курс: підручник. Галуцько В., Діхтієвський П., Кузьменко О., Стеценко С. та ін. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2018. 446 с.
2. Адміністративне право України. Під ред. Ковалю Л. В. Київ, 1998.
3. Адміністративне право України. Під ред. Колпакова В. К. Київ, 1999.
4. Битяк Ю. П., Гаращук В. М., Зуй В. В. Адміністративне право: навчальний посібник для здобувачів вищої освіти. *Видання 5-те, доповнене та перероблене*. Київ: Право. 2020. 192 с.
5. Біленчук П., Кравченко В., Підмогильний М. Місцеве самоврядування в Україні (муніципальне право): навч. посібник. Київ, 2000.
6. Борденюк В. Деякі аспекти співвідношення місцевого самоврядування, держави і громадянського суспільства в Україні. *Право України*. 2001.
7. Борденюк В. Діалектика співвідношення самоврядування, місцевого самоврядування та державного управління. *Право України*. 2002.
8. Борденюк В. Місцеве самоврядування в механізмі держави: конституційно-правовий аспект. *Право України*. 2003.
9. Державне управління: теорія і практика. За загал. ред. В. Авер'янова. Київ, 1998.
10. Єрмоєнко В. Вдосконалювати конкурсне заміщення посад державних службовців. *Право України*. 1997.

11. Коментар до Конституції України. Київ, 1997.

12. Кононенко О. Проблеми реалізації конституційного права громадян на збори, мітинги, походи та демонстрації. *Право України*. 1998. № 2. С. 48–50.

13. Курс адміністративного права України: підручник. За ред. О. В. Кузьменко. 3-тє вид., допов. Київ: Юрінком Інтер, 2018. 904 с.

14. Мельник Р. С., Бевзенко В. М. Загальне адміністративне право: навчальний посібник. За заг. ред. Р. С. Мельника. Київ: Ваїте, 2014. 376 с.

Інформаційні ресурси

1. Акт проголошення незалежності України від 24 серпня 1991.

2. Декларація про Державний суверенітет України від 16 липня 1990.

3. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984.

4. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 26 червня 1996.

5. Про вибори депутатів місцевих рад та сільських, селищних, міських голів: Закон України від 14 січня 1999.

6. Про вибори народних депутатів: Закон України від 18 жовтня 2001.

7. Про вибори Президента України: Закон України від 5 березня 1999.

8. Про Всеукраїнський та місцеві референдуми: Закон України від 3 липня 1991.

9. Про громадянство: Закон України від 18 січня 2001.

10. Про державну податкову службу в Україні: Закон України 4 грудня 1990.

11. Про державну службу: Закон України від 16 грудня 1993.

12. Про Конституційний Суд України: Закон України від 16 жовтня 1996.

13. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997.

14. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 9 квітня 1999.

15. Про об'єднання громадян: Закон України від 16 червня 1992.

16. Про політичні партії: Закон України від 5 квітня 2001.

17. Рішення Всеукраїнського референдуму від 1 грудня 1991.

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1

**Тема. Адміністративне право і державне управління.
Суб'єкти адміністративного права**

Мета

Вивчення та засвоєння основних понять системи адміністративного права і державного управління.

Основні поняття теми

Адміністративне право, державне управління, суб'єкти адміністративного права.

План

1. Поняття державного управління, його основні характерні риси.
2. Поняття соціального управління і його різновиди.
3. Виконавча влада: механізм співвідношення з державним управлінням.
4. Суб'єкти державного управління.
5. Структура процесу державного управління.
6. Функції державного управління.
7. Принципи державного управління.

Контрольні питання

1. Дайте визначення поняттям «адміністративне право», «державне управління», «суб'єкти адміністративного права».
2. Широке та вузьке визначення державного управління.
3. Взаємозв'язок державного управління і політичної влади.
4. Владно-організуєчий характер державного управління.

Рекомендована література

Основна

1. Адміністративне право України. Під ред. Пилипенка В. І. Київ, 2007.
2. Калиновський Б. Державні гарантії і правозахисна роль державних органів що-до здійснення конституційних принципів місцевого самоврядування. *Право України*. 2002.
3. Адміністративне право України. Повний курс: підручник. Галуцько В., Діхтієвський П., Кузьменко О., Стеценко С. та ін. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2018. 446 с.
4. Мельник Р. С., Бевзенко В. М. Загальне адміністративне право: навчальний посібник. За заг. ред. Р. С. Мельника. Київ: Ваіте, 2014. 376 с.
5. Битяк Ю. П., Гаращук В. М., Зуй В. В. Адміністративне право: навчальний посібник для здобувачів вищої освіти. *Видання 5-те, доповнене та перероблене*. Київ: Право. 2020. 192 с.
6. Курс адміністративного права України: підручник. За ред. О. В. Кузьменко. *3-тє вид., допов.* Київ: Юрінком Інтер, 2018. 904 с.

Допоміжна

1. Адміністративне право України. Під ред. Колпакова В. К. Київ, 1999.
2. Адміністративне право України. Під ред. Ковалю Л. В. Київ, 1998.
3. Біленчук П., Кравченко В., Підмогильний М. Місцеве самоврядування в Україні (муніципальне право): навч. посібник. Київ, 2000.
4. Борденюк В. Деякі аспекти співвідношення місцевого самоврядування, держави і громадянського суспільства в Україні. *Право України*. 2001.

Інформаційні ресурси

1. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 26 червня 1996.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2

Тема: Правовий статус державних службовців

Мета

Вивчення та засвоєння основних понять системи правового статусу державних службовців в системі державної служби України.

Основні поняття теми

Статус, державна служба, посада, державні службовці.

План

1. Органи управління державною службою.
2. Поняття та основні принципи державної служби (служіння народу, демократизм і законність; гуманізм і соціальна справедливість; пріоритет прав людини і громадянина; професіоналізм, компетентність, ініціативність, чесність, відданість справі; персональна відповідальність за виконання службових обов'язків і дисципліна; дотримання прав і законних інтересів органів місцевого і регіонального самоуправління; дотримання прав підприємств, установ і організацій, об'єднань громадян).
3. Поняття державного службовця та вимоги до них.
4. Види державних службовців.
5. Порядок вступу та проходження державної служби.
6. Службова кар'єра державного службовця.
7. Порядок і підстави припинення державної служби.

Контрольні питання

1. Історія формування державної служби як інституту адміністративного права.
2. Основні напрями державної політики у сфері державної служби.
3. Визначення правового статусу державних службовців.
4. Службова кар'єра державного службовця.

Рекомендована література

Основна

1. Адміністративне право України. Під ред. Пилипенка В. І. Київ, 2007.
2. Калиновський Б. Державні гарантії і правозахисна роль державних органів що-до здійснення конституційних принципів місцевого самоврядування. *Право України*. 2002.
3. Адміністративне право України. Повний курс: підручник. Галуцько В., Діхтієвський П., Кузьменко О., Стеценко С. та ін. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2018. 446 с.
4. Мельник Р. С., Бевзенко В. М. Загальне адміністративне право: навчальний посібник. За заг. ред. Р. С. Мельника. Київ: Ваїте, 2014. 376 с.
5. Битяк Ю. П., Гаращук В. М., Зуй В. В. Адміністративне право: навчальний посібник для здобувачів вищої освіти. *Видання 5-те, доповнене та перероблене*. Київ: Право. 2020. 192 с.
6. Курс адміністративного права України: підручник. За ред. О. В. Кузьменко. *3-тє вид., допов.* Київ: Юрінком Інтер, 2018. 904 с.

Допоміжна

1. Адміністративне право України. Під ред. Колпакова В. К. Київ, 1999.
2. Адміністративне право України. Під ред. Ковалю Л. В. Київ, 1998.
3. Біленчук П., Кравченко В., Підмогильний М. Місцеве самоврядування в Україні (муніципальне право): навч. посібник. Київ, 2000.
4. Борденюк В. Деякі аспекти співвідношення місцевого самоврядування, держави і громадянського суспільства в Україні. *Право України*. 2001.

Інформаційні ресурси

Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 26 червня 1996.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №3

Тема: Адміністративна відповідальність за законодавством України

Мета

Вивчення та засвоєння основних понять системи адміністративної відповідальності за законодавством України.

Основні поняття теми

Адміністративна відповідальність, законодавство України, державна служба, посада, державні службовці.

План

1. Поняття адміністративної відповідальності та її основні риси.
2. Поняття юридичного складу адміністративного правопорушення та його основні риси: протиправність, винність та караність.
3. Суб'єктивна сторона адміністративного правопорушення.
4. Види вини.
5. Об'єктивна сторона адміністративного правопорушення.
6. Поняття суб'єкта адміністративного правопорушення.
7. Види суб'єктів адміністративної відповідальності.
8. Особливості адміністративної відповідальності посадових осіб.

Контрольні питання

1. Адміністративне правопорушення як підстава для адміністративної відповідальності.
2. Адміністративна відповідальність неповнолітніх віком від 16 до 18 років за вчинення адміністративних правопорушень.
3. Умови відповідальності неповнолітніх віком від 16 до 18 років на загальних умовах.
4. Особливості адміністративної правової відповідальності осіб, що несуть відповідальність за дисциплінарними статутами.
5. Адміністративна відповідальність неповнолітніх віком від 14 до 16 років.

Рекомендована література

Основна

1. Адміністративне право України. Під ред. Пилипенка В. І. Київ, 2007.
2. Калиновський Б. Державні гарантії і правозахисна роль державних органів щодо здійснення конституційних принципів місцевого самоврядування. *Право України*. 2002.
3. Адміністративне право України. Повний курс: підручник. Галуцько В., Діхтієвський П., Кузьменко О., Стеценко С. та ін. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2018. 446 с.
4. Мельник Р. С., Бевзенко В. М. Загальне адміністративне право: навчальний посібник. За заг. ред. Р. С. Мельника. Київ: Ваіте, 2014. 376 с.
5. Битяк Ю. П., Гаращук В. М., Зуй В. В. Адміністративне право: навчальний посібник для здобувачів вищої освіти. *Видання 5-те, доповнене та перероблене*. Київ: Право. 2020. 192 с.
6. Курс адміністративного права України: підручник. За ред. О. В. Кузьменко. *3-тє вид., допов.* Київ: Юрінком Інтер, 2018. 904 с.

Допоміжна

1. Адміністративне право України. Під ред. Колпакова В. К. Київ, 1999.
2. Адміністративне право України. Під ред. Ковалю Л. В. Київ, 1998.
3. Біленчук П., Кравченко В., Підмогильний М. Місцеве самоврядування в Україні (муніципальне право): навч. посібник. Київ, 2000.
4. Борденюк В. Деякі аспекти співвідношення місцевого самоврядування, держави і громадянського суспільства в Україні. *Право України*. 2001.

Інформаційні ресурси

1. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 26 червня 1996.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №4

Тема. Адміністративний процес в Україні

Мета

Вивчення та засвоєння основних понять системи адміністративного процесу в Україні.

Основні поняття теми

Адміністративний процес, законодавство України, державна служба, адміністративне провадження.

План

1. Поняття адміністративного процесу та його особливості.
2. Суб'єкти адміністративного процесу.
4. Поняття адміністративно-процесуальних норм та їх зміст.
5. Поняття адміністративного провадження.
6. Види проваджень.
7. Юрисдикційні провадження: провадження у справах про адміністративні правопорушення; провадження щодо застосування заходів адміністративного примусу; дисциплінарне провадження.
8. Провадження за заявами і скаргами громадян.

Контрольні питання

1. Принципи адміністративного процесу.
2. Поняття адміністративно-процесуальних норм та їх зміст
3. Реєстраційне провадження: провадження у справах про державну реєстрацію суб'єктів підприємницької діяльності; провадження у справах про державну реєстрацію нормативних актів міністерств і відомств; провадження у справах про державну реєстрацію об'єднань громадян; провадження у справах про державну реєстрацію релігійних громад; провадження у справах про державну реєстрацію у центрі зайнятості населення; провадження у справах, що виникають з реєстраційного провадження; провадження у справах, що виникають при здійсненні паспортної системи.

4. Провадження в справах, що виникають у зв'язку із здійсненням державного міжвідомчого контролю.

Рекомендована література

Основна

1. Адміністративне право України. Під ред. Пилипенка В. І. Київ, 2007.

2. Калиновський Б. Державні гарантії і правозахисна роль державних органів щодо здійснення конституційних принципів місцевого самоврядування. *Право України*. 2002.

3. Адміністративне право України. Повний курс: підручник. Галуцько В., Діхтієвський П., Кузьменко О., Стеценко С. та ін. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2018. 446 с.

4. Мельник Р. С., Бевзенко В. М. Загальне адміністративне право: навчальний посібник. За заг. ред. Р. С. Мельника. Київ: Ваіте, 2014. 376 с.

5. Битяк Ю. П., Гаращук В. М., Зуй В. В. Адміністративне право: навчальний посібник для здобувачів вищої освіти. *Видання 5-те, доповнене та перероблене*. Київ: Право. 2020. 192 с.

6. Курс адміністративного права України: підручник. За ред. О. В. Кузьменко. *3-тє вид., допов.* Київ: Юрінком Інтер, 2018. 904 с.

Допоміжна

1. Адміністративне право України. Під ред. Колпакова В. К. Київ, 1999.

2. Адміністративне право України. Під ред. Ковалю Л. В. Київ, 1998.

3. Біленчук П., Кравченко В., Підмогильний М. Місцеве самоврядування в Україні (муніципальне право): навч. посібник. Київ, 2000.

4. Борденюк В. Деякі аспекти співвідношення місцевого самоврядування, держави і громадянського суспільства в Україні. *Право України*. 2001.

Інформаційні ресурси

1. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 26 червня 1996.

ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ З КУРСУ «АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО»

1. Основні напрямки адміністративної реформи в Україні.
2. Значення адміністративного права в умовах демократичного перетворення суспільства.
3. Конституційні принципи державного управління.
4. Конституція України – основне джерело адміністративного права.
5. Адміністративно-правовий статус громадян України.
6. Місце центральних органів виконавчої влади в системі державного управління.
7. Сучасні проблеми функціонування державної влади.
8. Розвиток державної служби.
9. Організація боротьби з корупцією в Україні.
10. Адміністративні правовідносини.
11. Громадські об'єднання, як суб'єкти адміністративних відносин.
12. Забезпечення конституційних прав громадян на звернення.
13. Адміністративні правовідносини.
14. Принципи застосування адміністративної відповідальності.
15. Адміністративна відповідальність громадян України.
16. Адміністративно-правові заходи боротьби з порушенням громадського порядку.
17. Адміністративний процес.
18. Проведення в справах про адміністративні правопорушення.
19. Адміністративні правопорушення, що посягають на встановлений порядок управління.
20. Застосування судами заходів адміністративного стягнення.
21. Законність як принцип діяльності виконавчої влади.
22. Державна реєстрація нормативно-правових актів органів виконавчої влади.
23. Управління в сфері економіки та його удосконалення в умовах адміністративної реформи.
24. Державне управління в сфері приватизації.
25. Система та правовий стан органів державної податкової служби України.
26. Проблеми реформування управління аграрним сектором економіки.
27. Державний контроль та нагляд у природоохоронній сфері.
28. Адміністративно-правові основи захисту прав споживачів.
29. Органи управління фінансовою діяльністю.

30. Інвестиційні фонди і компанії як суб'єкти адміністративно-правових відносин.
31. Державна політика охорони здоров'я.
32. Адміністративно-правове регулювання підприємницької діяльності.
33. Система та правовий стан управління транспортом і дорожнім господарством.
34. Реформування системи освіти в Україні.
35. Адміністративно-правові основи державного управління культурою.
36. Особливості управління в сфері праці та зайнятості населення.
37. Соціальний захист громадян України та його законодавче забезпечення.
38. Адміністративно-правові заходи запобігання захворювання на СНІД.
39. Правове та соціальне забезпечення становлення та розвитку молоді в Україні.
40. Організація оборони України та повноваження державних органів по її забезпеченню.
41. Військова служба – особливий вид державної служби.
42. Організація охорони державного кордону.
43. Функції, система та повноваження органів служби безпеки України.
44. Організація управління в сфері охорони державної таємниці.
45. Система та правовий стан органів управління закордонними справами.
46. Державне управління в галузі юстиції.
47. Система органів внутрішніх справ, їх завдання та компетенція.
48. Предмет і система адміністративного права.
49. Сутність і принципи державного управління.
50. Адміністративна юстиція в системі адміністративного права.
51. Види адміністративно-правових норм.
52. Поняття та види джерел адміністративного права.
53. Систематизація адміністративного права, її види.
54. Поняття та основні риси органів виконавчої влади.
55. Види органів виконавчої влади.
56. Функції і система міністерств та вищих центральних органів виконавчої влади.
57. Система і повноваження місцевих органів виконавчої влади.
58. Поняття та види форм державного управління.
59. Суб'єкти адміністративного правопорушення.
60. Особливості адміністративної відповідальності неповнолітніх.
61. Мета та види адміністративних стягнень. Основні та додаткові стягнення.

ГЛОСАРІЙ

Адміністративна процесуальна дієдатність – це здатність особисто здійснювати свої адміністративні процесуальні права та обов'язки, у тому числі доручати ведення справи представникові. Належить фізичним особам, які досягли повноліття і не визнані судом недієдатними, а також фізичним особам до досягнення цього віку у спорах з приводу публічно-правових відносин, у яких вони відповідно до законодавства можуть самотійно брати участь, органам державної влади, іншим державним органам, органам влади Автономної Республіки Крим, органам місцевого самоврядування, їхнім посадовим і службовим особам, підприємствам, установам, організаціям (юридичним особам).

Адміністративна процесуальна правоздатність – це здатність мати процесуальні права та обов'язки в адміністративному судочинстві, що визнається за громадянами України, іноземцями, особами без громадянства, органами державної влади, іншими державними органами, органами влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування, їхніми посадовими і службовими особами, підприємствами, установами, організаціями (юридичними особами).

Адміністративна процесуальна правосуб'єктність – це наявність у суб'єкта процесуальних прав, обов'язків в адміністративному судочинстві та можливості їх використання та виконання.

Адміністративна юстиція – це порядок розгляду й вирішення в судовій процесуальній формі спорів, що виникають у сфері державного управління між громадянами або юридичними особами, з одного боку, і державними органами – з іншого, що здійснюється юрисдикційними органами, спеціально створеними для вирішення правових спорів

Адміністративне судочинство – діяльність адміністративних судів щодо розгляду і вирішення адміністративних справ у порядку, встановленому КАС України.

Адміністративний договір – дво- або багатостороння угода, зміст якої складають права та обов'язки сторін, що впливають із владних управлінських функцій суб'єкта владних повноважень, який є однією із сторін угоди.

Адміністративний позов – звернення до адміністративного суду про захист прав, свобод та інтересів у публічно-правових відносинах.

Адміністративний процес – правовідносини, що складаються під час здійснення адміністративного судочинства.

Адміністративний суд – суд загальної юрисдикції, до компетенції якого цим КАС України віднесено розгляд і вирішення адміністративних справ.

Апеляційний суд – суд, що розглядає справи за апеляціями на, ухвали і постанови суду першої інстанції, які не набрали законної сили.

Апеляція (апеляційна скарга) – подання прокурора і скарга учасника процесу про скасування або зміну судового рішення в апеляційному порядку.

Верховний Суд України – найвищий судовий орган у системі судів загальної юрисдикції. В.С.У. розглядає у касаційному порядку рішення загальних судів у справах, віднесених до його підсудності процесуальним законом; переглядає в порядку повторної касації усі інші справи, розглянуті судами загальної юрисдикції в касаційному порядку; у випадках, передбачених законом, розглядає інші справи, пов'язані з виключними обставинами; дає судам роз'яснення з питань застосування законодавства на основі узагальнення судової практики та аналізу судової статистики; здійснює інші повноваження, передбачені законом.

Відвід судді – відсторонення судді від участі в розгляді справи в зв'язку з виявленням обставин, що викликають сумнів у його неупередженості (якщо він є родичем осіб, які беруть участь в судовому процесі і таке інше).

Відмова свідка від дачі показань – кримінальна відповідальність за такого роду діяння (ст. 308 КК) встановлена з метою забезпечення встановлення істини по кримінальній справі, викриття винного. Відповідач в адміністративній справі – суб'єкт владних повноважень, а у випадках, передбачених законом, й інші особи, до яких звернена вимога позивача.

Громадське об'єднання – добровільне, самокероване, некомерційне формування, створене з ініціативи громадян, що об'єдналися на основі спільності інтересів для реалізації загальних цілей, зазначених в статуті громадського об'єднання.

Довіреністю визнається письмове уповноваження, яке видається однією особою іншій особі для представництва перед третіми особами, в тому числі й на представництво у суді.

Додаткове судове рішення – суд, що ухвалив судове рішення, може за заявою особи, яка брала участь у справі, чи з власної ініціативи прийняти додаткову постанову чи постановити додаткову ухвалу у випадках, якщо: 1) щодо однієї із позовних вимог, з приводу якої досліджувалися докази, чи одного з клопотань не ухвалено рішення; 2) суд, вирішивши питання про право, не визначив способу виконання судового рішення; 3) судом не вирішено питання про судові витрати.

Доказами в цивільній справі є будь-які фактичні дані, на підставі яких у визначеному законом порядку суд встановлює наявність або відсутність обставин, що обґрунтовують вимоги і заперечення сторін, та інші обставини, що мають значення для правильного вирішення справи.

Експерт в адміністративному процесі – це особа, яка має необхідні знання та якій в порядку, встановленому КАС України, доручається дати висновок з питань, що виникають під час розгляду справи і стосуються спеціальних знань цієї особи, шляхом дослідження матеріальних об'єктів, явищ і процесів, що містять інформацію про обставини у справі.

Європейський суд – один з головних органів Європейської Спільноти. Суд вирішує спори між державами-членами, між органами Спільноти та державами-членами, між органами Спільноти, між Спільнотою та приватними особами, готує експертні висновки та відповідає за попереднє рішення (за клопотанням національного суду).

Європейський суд по правам людини – один з двох органів (разом з Європейською комісією з прав людини) створених Європейською конвенцією із захисту прав людини та основних свобод з метою забезпечення поваги зобов'язань, що впливають з Конвенції для держав учасниць та держав, які зробили спеціальну заяву про призначення для них юрисдикції суду.

Забезпечення доказів – закріплення й збереження для судового розгляду відомостей, що мають значення для справи; один з інститутів адміністративно-процесуального права. Особи, що мають підстави побоюватися, що подання необхідних для них доказів виявиться згодом неможливим або ускладненим, можуть просити суд про забезпечення позову. Суд забезпечує докази допитом свідків, призначенням експертизи, витребуванням та оглядом письмових або речових доказів, у тому числі за місцем їх знаходження.

Забезпечення позову – прийняття судом заходів, які гарантують можливість реалізації позовних вимог у випадку задоволення позову. Закон – юридичний акт, прийнятий Верховною Радою України, регулюючий найбільш важливі суспільні відносини. Закон має найбільшу юридичну силу по відношенню до нормативних актів всіх інших органів держави.

Законні представники – батьки, опікуни, піклувальники даної особи або представники тих установ і організацій, під опікою чи опікуванням яких вона перебуває.

Заміна неналежної сторони. Суд першої інстанції, встановивши, що з адміністративним позовом звернулася не та особа, якій належить право вимоги, або не до тієї особи, яка повинна відповідати за адміністративним позовом, може за згодою позивача допустити заміну первинного позивача або відповідача належним позивачем або відповідачем, якщо це не потягне за собою зміни підсудності адміністративної справи.

Захисник – особа, яка в порядку, встановленому законом, уповноважена здійснювати захист прав і законних інтересів підозрюваного, обвинуваченого, підсудного, засудженого, виправданого та надання їм необхідної юридичної допомоги при провадженні у кримінальній справі. Захисниками можуть бути: адвокати, інші фахівці у галузі права, а також близькі родичі обвинуваченого, підсудного, засудженого, виправданого, його опікуни або піклувальники.

Зворотна сила закону – розповсюдження дії закону на випадки, що мали місце до вступу його в дію. Зворотна сила закону є винятком з загального правила, тому вона повинна бути спеціально обмовлена в самому законі або в акті про введення його в дію.

Касаційний суд – судова інстанція, уповноважена розглядати справи в якості касаційної інстанції (по скаргам на порушення матеріального або процесуального закону при розгляді справи в першій інстанції).

Касація (касаційна скарга) – скарга, що подається учасниками процесу до касаційної інстанції на вирок, який не набрав законної сили.

Клопотання – офіційне прохання про здійснення процесуальних дій або про прийняття рішень, звернене до судді або суду.

Кодекс – систематизований законодавчий акт, в якому містяться норми якоїсь галузі права (наприклад, Кримінальний кодекс, Сімейний кодекс, Господарський процесуальний кодекс, Кодекс України про адміністративні правопорушення).

Колегія – група осіб, що утворюють керуючий, дорадчий або розпорядчий орган (наприклад, судова колегія, колегія міністерства).

Комісійна експертиза проводиться не менш як двома експертами одного напрямку знань. Якщо за результатами проведених досліджень думки експертів збігаються, вони підписують єдиний висновок. Експерт, не згодний з висновком іншого експерта (експертів), дає окремий висновок з усіх питань або з питань, які викликали розбіжності.

Комплексна експертиза проводиться не менш як двома експертами різних галузей знань або різних напрямів у межах однієї галузі знань. Якщо висновок експерта буде визнано неповним або неясним, судом може бути призначена додаткова експертиза, яка доручається тому самому або іншому експерту (експертам). Якщо висновок експерта буде визнано необґрунтованим або таким, що суперечить іншим матеріалам справи або викликає сумніви в його правильності, судом може бути призначена повторна експертиза, яка доручається іншому експертові (експертам).

Конституційний Суд України – єдиний орган конституційної юрисдикції в Україні. Завданням Конституційного Суду України є гарантування верховенства Конституції України як Основного Закону держави на всій території України.

Місцевий суд є судом першої інстанції і розглядає справи, віднесені процесуальним законом до його підсудності. Місцевими загальними судами є районні, районні у містах, міські та міськрайонні суди, а також військові суди гарнізонів. **Місцевими господарськими судами** є господарські суди Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва та Севастополя, а місцевими адміністративними судами є окружні суди, що утворюються в округах.

Нарадча кімната – приміщення, спеціально призначене для ухвалення судових рішень.

Недоторканність суддів означає, що суддя не може бути без згоди Верховної Ради України затриманий чи заарештований до винесення обвинувального вироку судом.

Незмінюваність суддів. Професійні судді судів загальної юрисдикції обіймають посади безстроково, крім суддів, які призначаються на посаду судді вперше. Судді, обрані безстроково, перебувають на посаді судді до досягнення ними шістдесяти п'яти років.

Нормативний акт – це прийнятий уповноваженим державним чи іншим органом у межах його компетенції офіційний письмовий документ, який встановлює, змінює чи скасовує норми

права, носить загальний чи локальний характер та застосовується неодноразово. Що ж до актів ненормативного характеру (індивідуальних актів), то вони породжують права і обов'язки тільки у того суб'єкта (чи визначеного ними певного кола суб'єктів), якому вони адресовані.

Обов'язок доказування (тягар доведення) – при адміністративному провадженні правило розподілу між учасниками процесу обов'язку обґрунтовувати наявність тих або інших обставин, що стосуються справи.

Перегляд справи за винятковими обставинами. Судові рішення в адміністративних справах можуть бути переглянуті Верховним Судом України за винятковими обставинами, якщо вони оскаржені з мотивів: 1) неоднакового застосування судом (судами) касаційної інстанції однієї й тієї самої норми права; 2) визнання судових рішень міжнародною судовою установою, юрисдикція якої визнана Україною, такими, що порушують міжнародні зобов'язання України.

Перекладачем є особа, яка вільно володіє мовою, якою здійснюється адміністративне судочинство, та іншою мовою, знання якої необхідне для усного або письмового перекладу з однієї мови на іншу, а також особа, яка володіє технікою спілкування з глухими, німими чи глухоніми.

Письмове провадження – розгляд і вирішення адміністративної справи в суді апеляційної чи касаційної інстанції без виклику осіб, які беруть участь у справі, та проведення судового засідання на основі наявних у суду матеріалів у випадках, встановлених цим Кодексом.

Письмовими доказами є документи (у тому числі електронні документи), акти, листи, телеграми, будь-які інші письмові записи, що містять в собі відомості про обставини, які мають значення для справи.

Повістка судова – письмове офіційне повідомлення про виклик до суду.

Позивач в адміністративній справі – особа, на захист прав, свобод та інтересів якої подано адміністративний позов до адміністративного суду, а також суб'єкт владних повноважень, на виконання повноважень якого подана позовна заява до адміністративного суду.

Позов – засіб захисту через суд порушеного або спірного права або охоронюваного законом інтересу.

Попереднє судове засідання проводиться з метою з'ясування можливості врегулювання спору до судового розгляду справи або забезпечення всебічного та об'єктивного вирішення справи протягом розумного строку.

Постанова – письмове рішення суду будь-якої інстанції в адміністративній справі, у якому вирішуються вимоги адміністративного позову.

Правосуддя – форма державної діяльності, яка полягає в розгляді та вирішенні судом віднесених до його компетенції справ.

Призначення судового засідання – стадія адміністративного процесу, у рамках якої суддя одноосібно, не вирішуючи питання по суті, примирення сторін підчас підготовчого провадження Сторони можуть повністю або частково врегулювати спір на основі взаємних поступок. Примирення сторін може стосуватися лише прав та обов'язків сторін і предмета адміністративного позову.

Принцип – це принцип адміністративного процесу, відповідно якому людина, її права й свободи визнаються найвищими цінностями й визначають зміст і спрямованість діяльності держави.

Принцип – засадничі положення ведення адміністративного процесу, виконання яких забезпечує досягнення цілей адміністративного судочинства.

Процес – порядок розгляду справ у суді або у адміністративних органах, судочинство; судова справа.

Процесуальне правонаступництво – у разі вибуття або заміни сторони чи третьої особи у відносинах, щодо яких виник спір, суд допускає на будь-якій стадії адміністративного процесу заміну відповідної сторони чи третьої особи її правонаступником. Усі дії, вчинені в адміністративному процесі до вступу правонаступника, обов'язкові для нього в такій самій мірі, у якій вони були б обов'язкові для особи, яку він замінив.

Процесуальний – той що відноситься до судового або адміністративного процесу (наприклад: п. строки, п. норми).

Процесуальні строки – це встановлені законом або судом строки, у межах яких вчиняються процесуальні дії. Процесуальні строки визначаються днями, місяцями і роками, а також можуть визначатися вказівкою на подію, яка повинна неминуче настати.

Публічна служба – діяльність на державних політичних посадах, професійна діяльність суддів, прокурорів, військова служба, альтернативна (невійськова) служба, дипломатична служба,

інша державна служба, служба в органах влади Автономної Республіки Крим, органах місцевого самоврядування.

Публічно-правовий спір – спір про права та обов'язки суб'єктів правових відносин у сфері державного управління, що виникає у зв'язку з реалізацією управлінських функцій відповідними органами, а отже обов'язковою стороною такого спору повинен бути орган (посадова особа), наділений владними повноваженнями; виникнення такого спору обумовлено наявністю адміністративного конфлікту, а підставою його ініціювання є факт оскарження громадянином дій чи бездіяльності органів державної влади.

Речовими доказами є предмети матеріального світу, що містять інформацію про обставини, які мають значення для справи. Речовими доказами є також магнітні, електронні та інші носії інформації, що містять аудіовізуальну інформацію про обставини, що мають значення для справи.

Розумний строк – найкоротший строк розгляду і вирішення адміністративної справи, достатній для надання своєчасного (без невинуватених зволікань) судового захисту порушених прав, свобод та інтересів у публічно-правових відносинах.

Свідок в адміністративній справі може бути викликана судом кожна особа, якій можуть бути відомі обставини, що належить з'ясувати у справі.

Систему судів загальної юрисдикції відповідно до Конституції України складають місцеві суди, апеляційні суди, вищі спеціалізовані суди, Верховний Суд України.

Спеціалістом є особа, яка володіє спеціальними знаннями та навичками застосування технічних засобів і може надавати консультації під час вчинення процесуальних дій з питань, що потребують відповідних спеціальних знань і навичок.

Справа адміністративної юрисдикції – переданий на вирішення адміністративного суду публічно-правовий спір, у якому хоча б однією зі сторін є орган виконавчої влади, орган місцевого самоврядування, їхня посадова чи службова особа або інший суб'єкт, який здійснює владні управлінські функції на основі законодавства, в тому числі на виконання делегованих повноважень.

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ВИДАННЯ

Олена ЄФРЕМОВА

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО

Методичні рекомендації

Технічний редактор	<i>О. Клімова</i>
Комп'ютерна верстка та макетування	<i>О. Клімова</i>
Комп'ютерний набір	<i>О. Єфремова</i>

*Свідоцтво про державну реєстрацію
друкованого засобу масової інформації
серія КВ № 23743-13583 ПР від 06.02.2019 р.*

Підписано до друку 15.10.2019 р. Формат 60 x 84 1/16.
Папір офсетний. Друк на різнографі.
Ум. друк. арк. 2,09. Обл.-вид. арк. 1,34.
Наклад 50 прим. Зам. № 905.
Редакційно-видавничий відділ НУЧК імені Т.Г. Шевченка.
14013, вул. Гетьмана Полуботка, 53, к. 208.
Тел. 65-17-99.
nuchk.tipograf@gmail.com

